



SVEA HOVRÄTT  
Avdelning 6  
060204

**DOM**  
2013-09-25  
Stockholm

Mål nr  
M 11075-12

### ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Statens va-nämnds beslut 2012-11-30, BVa 85, i mål nr Va 448/12, se bilaga A

### KLAGANDE OCH MOTPART

Stockholm Vatten VA AB

Ombud: S B  
Samma adress

### KLAGANDE OCH MOTPART

Trafikverket

Ombud: Advokat M F

### SAKEN

Dagvattenavgift allmän platsmark

---

### HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten avslår överklagandena.
2. Vardera part ska bära sin rättegångskostnad.

Dok.Id 1097476

---

<b>Postadress</b>	<b>Besöksadress</b>	<b>Telefon</b>	<b>Telefax</b>	<b>Expeditionstid</b>
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		<b>E-post:</b> svea.avd6@dom.se www.svea.se		

## YRKANDEN I HOVRÄTTEN

**Stockholm Vatten VA AB** (SVVAAB) har yrkat att hovrätten, med ändring av Statens va-nämnds (Va-nämnden) beslut, ska ogilla Trafikverkets talan i dess helhet.

**Trafikverket** har i första hand yrkat att hovrätten, med ändring av Va-nämndens beslut, ska fastställa att SVVAAB inte äger ta ut avgift enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) för de vägytor som omfattas av avtal mellan parterna gällande Trafikverkets dagvattenanläggning vid Södra länkens avfartsramp till Hammarby Fabriksväg (Va-nämndens beslutsbilaga 4).

I andra hand har Trafikverket yrkat att hovrätten, med ändring av Va-nämndens beslut, ska fastställa att SVVAAB är skyldigt att låta den enskilda anläggningen som idag ägs av Trafikverket och som omfattas av ovannämnda avtal, ingå i den allmänna va-anläggningen mot skälig ersättning.

För det fall SVVAAB skulle nå framgång med sitt överklagande har Trafikverket yrkat att hovrätten ska fastställa att SVVAAB ska ersätta Trafikverket för de skäliga kostnader som verket har haft enligt avtal för att finansiera anläggandet av de anläggningar som idag täcks av avtal (Va-nämndens beslutsbilaga 2 och 3).

Parterna har motsatt sig varandras yrkanden och yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

## UTVECKLING AV TALAN I HOVRÄTTEN

Parterna har i huvudsak hänvisat till vad som tidigare har anförts i Va-nämnden.

**Stockholm Vatten VA AB** har tillagt bl.a. följande. Avtalen reglerar endast verksamheten vid själva reningsanläggningarna. Det framgår redan av den avsiktsförklaring som föregick avtalen (Va-nämndens beslutsbilaga 1). Det bekräftas också av att de kostnader som Trafikverket enligt avtalen ska bidra med endast avser

kostnader för åtgärder inne i själva reningsanläggningarna. Rening och avledning är två olika tjänster och det är inte logiskt att båda dessa tjänster ska ingå i avtalen när det saknas uttryckligt avtalsstöd för detta. Va-nämnden har konstaterat att avtalen måste anses innebära ”totala regleringar” och att ”parterna får härigenom anses ha reglerat sina respektive åtaganden för den bortledning som sker vid utnyttjandet av reningsanläggningen”. Detta är en utvidgad tolkning för vilken det inte finns stöd i avtalstexterna. Prövningen i målet kan bara avse en bokstavstolkning av avtalstexterna. Om tjänsten avledning hade ingått i avtalen skulle det ha angetts i avtalen och tjänsten skulle ha varit prissatt. Vidare är det inte logiskt att göra skillnad mellan Årstadstunneln och Årstadalstunneln å ena sidan och Södra länkens avfartsramp vid Hammarby Fabriksväg å andra sidan. Ledningsnäten som används för avledning ägs av SVVAAB. Ledningssystemen byggdes separat långt före anläggandet av reningsanläggningarna. När avtalen ingicks mellan parterna 2005 var avledning från allmän platsmark gratis för väghållaren. Någon bestämmelse i dåvarande taxa som gav stöd för att ta betalt av väghållare fanns inte. Avledning bekostades då av andra delar av va-kollektivet. Det var först genom den taxa som infördes efter att vattentjänstlagen trädde ikraft 2007 som taxebestämmelser om betalningsskyldighet för väghållare infördes. Detta styrker uppfattningen att parternas syfte när avtalen ingicks var att avtalen inte skulle omfatta tjänsten avledning.

**Trafikverket** har tillagt bl.a. följande. Va-nämndens beslut är riktigt i den av SVVAAB överklagade delen. När det gäller den anläggning som ägs av Trafikverket (Va-nämndens beslutsbilaga 4) delar inte Trafikverket Va-nämndens bedömning angående avtalets betydelse för rätten att ta ut va-avgifter. Det faktum att parterna har träffat ett avtal och är fortsatt överens om att det ska tillämpas utesluter att det kan bli fråga om en allmän vattentjänst. Det kan inte föreligga en skyldighet för SVVAAB att tillhandahålla en vattentjänst enligt 6 § vattentjänstlagen samtidigt som Trafikverket själv sköter bortledning, rening och flödesutjämning av Trafikverkets dagvatten och SVVAAB:s dagvatten enligt avtal. När förutsättningarna enligt 6 § vattentjänstlagen är uppfyllda ska SVVAAB tillhandahålla vattentjänsten och en enskild får då inte sköta denna tjänst. Avtalen skulle således ha omförhandlats för det fall, såsom SVVAAB hävdar, förutsättningarna enligt 6 § vattentjänstlagen är uppfyllda. Avtalet innebär att möjligheterna för att efter bortledande, rening och flödesutjämning hävda att det

föreligger en vattentjänst enligt 6 § vattentjänstlagen bortfaller. För det fall SVVAAB skulle nå framgång med sitt överklagande innebär det att SVVAAB är skyldigt att ordna vattentjänst enligt 6 § vattentjänstlagen. Det skulle i så fall medföra att avtalen inte längre kan tillämpas. Trafikverkets anläggning måste då anses vara en del av en allmän va-anläggning. I sådana fall måste SVVAAB vara skyldigt att lösa in anläggningen och låta den ingå i den allmänna va-anläggningen. Trafikverket måste då genom träffade avtal och lämnade investeringsbidrag anses ha intagit en ställning som är att jämställa med delägare till de anläggningar som omfattas av Va-nämndens beslutsbilaga 2 och 3. Trafikverket ska då ha rätt att få skälig ersättning för de investeringskostnader som verket har haft för anordnandet av den allmänna va-anläggningen. SVVAAB bortser från att avtalen faktiskt uttryckligen reglerar rätten för Trafikverket att ansluta och tillföra trafikdagvatten till SVVAAB:s anläggning. Det faktum att taxebestämmelser om dagvattenavledning infördes först genom taxan 2007 anförs av SVVAAB som ett skäl för att avtalen inte innefattar avledningstjänsten. Det framstår som en uppenbar efterhandskonstruktion. Förutsättningarna att ta betalt för avledning skiljde sig inte från förutsättningarna att ta betalt för rening vid tidpunkten för avtalets tecknande. Frågorna var möjliga att reglera genom civilrättsliga avtal. Parterna kom överens om att SVVAAB skulle ta hand om trafikdagvattnet från Trafikverkets ytor.

### **HOVRÄTTENS DOMSKÄL**

Hovrätten har hållit huvudförhandling i målet.

Parterna har åberopat samma skriftliga bevisning i hovrätten som i Va-nämnden. Därutöver har vittnesförhör hållits med L B på SVVAAB:s begäran och med T L på Trafikverkets begäran.

L B har uppgivit bl.a. att han som chef för ledningsnätavdelningen undertecknade de aktuella avtalen för SVVAAB:s räkning och att det vid tiden för avtalen bedömdes som olämpligt att ta ut avgift för avledning enligt då gällande bestämmelser eftersom det då inte fanns någon taxa för detta och avgift inte togs ut av några väghållare.

T L har uppgivit bl.a. att han såsom projektledare hos Vägverket förhandlade med SVVAAB och att han därvid företrädesvis hade kontakt med en annan person än L B samt att ingen diskussion förekom om betalning för annat än rening och att det för honom framstod som en självklar förutsättning att det reade vattnet fick släppas ut till SVVAAB:s ledningsnät.

Det som hovrätten ska pröva i målet är om de avtal som parterna har ingått (va-nämndens beslutsbilaga 2-4) hindrar SVVAAB från att ta ut avgift, utöver det som regleras i avtalen, för tjänsten bortledande av dagvatten från de områden som omfattas av avtalen.

Det är ostridigt i målet att avtalen gäller och ska tillämpas även efter ikraftträdandet av vattentjänstlagen, att de aktuella vägytorna utgör allmän platsmark, att vägytorna finns inom SVVAAB:s allmänna va-anläggnings verksamhetsområde, att Trafikverket ansvarar för att vägarna ställs i ordning och underhålls samt att bortledande av dagvatten från vägarna behövs.

Parterna ingick avtalen 2006. Vid den tidpunkten gällde lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (VAL 70). I VAL 70 var utgångspunkten att vakkollektivet genom avgifter till huvudmannen stod för kostnaderna för att avleda dagvatten från allmänna platser genom en allmän va-anläggning, se 10 §. Enligt 25 § skulle, i den mån omfattningen av platserna uppenbarligen översteg områdets eget behov, kostnaden bäras av den som svarade för att platserna ställdes i ordning och underhölls. Av 28 § framgick att det fanns möjlighet att träffa avtal om sådan va-fråga som inte reglerades i allmänna bestämmelser eller taxa. Av utredningen i målet framgår att en väghållares skyldighet att betala avgifter för avledande av vatten inte reglerades i den taxa som gällde när parterna träffade avtalen.

Vattentjänstlagen trädde ikraft 2007. Eftersom det ansågs vara oklart i vilken omfattning en huvudman kunde utkräva avgifter av en väghållare enligt VAL 70 infördes en bestämmelse i 27 § vattentjänstlagen om betalningsansvarets fördelning (se Vattentjänstlagen, En handbok, Jörgen Qviström, 2008, s. 143-144). Av 38 § vattentjänstlagen framgår att huvudmannen får komma överens med fastighetsägare

och andra avgiftsskyldiga i avgiftsfrågor som inte regleras i kommunens taxeföreskrifter. I målet har SVVAAB gjort gällande att väghållares avgiftsskyldighet finns reglerad i de nu gällande taxeföreskrifterna. Detta har inte ifrågasatts av Trafikverket.

**Avtalen som rör SVVAABs anläggningar vid Årstatunneln och Årstadalstunneln, Va-nämndens beslutsbilaga 2 och 3**

Parterna är inte överens om avtalen innebär en total reglering av deras mellanhavanden beträffande bortledning inklusive rening av dagvatten inom de områden som omfattas av avtalen eller om avtalen endast reglerar parternas respektive åtaganden gällande rening av vattnet. Frågan är därför hur avtalen ska tolkas.

Det är inte visat i målet att parterna vid avtalens ingående hade en gemensam uppfattning om innebörden av avtalen i de frågor som tvisten gäller. Tvärtom har det av utredningen, bl.a. av vittnena L B och T L uppgifter, framgått att parterna i samband med tillkomsten av avtalen överhuvudtaget inte diskuterade i vilken mån tjänsten bortledning av dagvatten skulle omfattas av avtalen. Utredningen i målet ger inte heller stöd för att någon av parterna vid avtalsslutet utgick från att avtalet hade en viss innebörd i dessa frågor och att motparten insåg eller måste ha insett detta.

Utgångspunkt för tolkningen av avtalen blir därmed avtalens ordalydelse, ändamål, struktur, uppbyggnad och rimlighet.

I den avsiktsförklaring som parterna träffade 2005 framgår att inför ett gemensamt nyttjande av befintliga och planerade va-anläggningar, primärt va-anläggningar av typen dagvattenreningsanläggning, ska separata avtal träffas som i detalj reglerar kostnadsfördelning, parternas åtaganden och kostnadsansvar.

Av avtalen framgår att dessa avser att reglera parternas åtaganden vid gemensamt nyttjande av respektive reningsanläggning, punkten 1. Med ordet reningsanläggning torde i allmänt språkbruk normalt avses endast den anläggning i vilken själva reningen sker, i detta fall avsättningsmagasinet. Den omständigheten att det i avtalen görs

skillnad mellan ”avsättningsmagasin” och ”reningsanläggning” talar i viss mån för att ordet reningsanläggning i avtalen ska anses omfatta mer än enbart avsättningsmagasinet. Det går dock inte i det här fallet att dra någon säker slutsats om avtalens innehåll genom att tolka avtalens ordalydelse.

Parterna är överens om att avtalen innebär att Trafikverket svarar för ledningarna som leder dagvattnet fram till anslutningspunkterna för respektive avsättningsmagasin och att SVVAAB svarar för de ledningar som efter anslutningspunkterna leder dagvattnet till magasinen. De vägytor från vilka Trafikverket har rätt att tillföra dagvatten är specificerade i avtalen. Upptagningsområdenas ytor är angivna och markerade på kartor. Avtalen får sammantaget anses vara detaljerade. Avtalen är ingångna av professionella parter vilka, tvärtemot vad SVVAAB har påstått, hade möjlighet att reglera kostnaden även för bortledning av dagvatten förutom rening i avtalen. Under dessa förhållanden finner hovrätten att avtalen på grund av deras uppbyggnad och struktur samt omständigheterna i övrigt måste anses innebära totala regleringar av parternas respektive åtaganden och skyldigheter beträffande bortledning och rening av dagvatten inom de områden som omfattas av avtalen. Även en skälighetsinriktad tolkningsmetod leder fram till det resultatet. Den omständigheten att de bidrag som Trafikverket ska erlagga till SVVAABs drift- och underhållskostnader enligt avtalen endast omfattar åtgärder för drift och underhåll av avsättningsmagasinen och det som SVVAAB i övrigt har anfört förändrar inte denna bedömning. Då parterna är ense om att avtalen alltjämt ska tillämpas dem emellan är SVVAAB, som Va-nämnden funnit, på grund av avtalen förhindrade att, utöver de ersättningar som avtalen medger, ta ut avgifter för tjänsten bortledning av dagvatten inom de områden som omfattas av avtalen. SVVAABs överklagande ska därför avslås.

**Avtalet som rör Trafikverkets anläggning i anslutning till Södra länkens avfartsramp till Hammarby Fabriksväg, Va-nämndens beslutsbilaga 4**

Eftersom frågan om Trafikverkets avgiftsskyldighet inte är reglerad i detta avtal är Va-nämndens bedömning att avtalet i sig inte utesluter rätt för SVVAAB att debitera Trafikverket avgifter för bortledning av dagvatten från de områden som omfattas av avtalet riktig. Trafikverkets överklagande ska därför avslås i denna del. Huruvida och i vilken mån SVVAAB har rätt att debitera Trafikverket avgifter enligt vattentjänstlagen

för bortledande av dagvatten inom aktuellt område är en fråga som får avgöras i annat sammanhang. Det är alltså inte genom detta ställningstagande klarlagt att det föreligger avgiftsskyldighet enligt vattentjänstlagen.

#### **Inlösen och ersättning för finansieringskostnader**

I avtalen finns det varken stöd för att SVVAAB ska vara skyldigt att lösa in den anläggning som Trafikverket äger eller för att SVVAAB ska förpliktigas att ersätta Trafikverket dess finansieringskostnader avseende de anläggningar som ägs av SVVAAB. Förutsättningarna i och för sig för att ta ut avgift enligt vattentjänstlagen prövas inte i detta sammanhang och hovrätten kan endast konstatera att det inte finns underlag för bedömningen att vattentjänstlagens bestämmelser om allmänna va-anläggningar och inlösen av enskilda anläggningar är tillämpliga. På grund av detta och eftersom det som framkommit i målet inte föranleder någon annan bedömning än den Va-nämnden har gjort ska Trafikverkets yrkanden i dessa delar avslås.

#### **Rättegångskostnader**

I hovrätten har parterna vunnit ömsom. Under dessa förhållanden ska vardera parten jämlikt 18 kap 4 § rättegångsbalken bära sin kostnad.

#### **HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B**

Överklagande senast den 23 oktober 2013

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Ulla Bergendal, tekniska rådet Bengt Jonsson, och tf. hovrättsassessorerna Erika Enlund, referent, och Ulrika Stenström.